

Asia: VN/28937/2021

Työryhmän mietintö pienten riita-asioiden menettelystä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää oikeusministeriötä mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta. Hankkeella on tarkoitus toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan otetaan käyttöön pienten riita-asioiden menettely (ml. hädät). EK suhtautuu myönteisesti hallitusohjelman tavoitteeseen sekä pienten riita-asioiden menettelyä säättämiseen. On perusteltua, että oikeusturvan saatavuutta edistetään tehokkailla ja käytännössä toimivilla lainsäädännöllisillä keinoilla. Pieniä riita-asioita koskevien oikeudenkäyntimenettelyiden yksinkertaistaminen ja oikeudenkäyntikulujen ennakoitavuuden parantaminen ovat tässä suhteessa perusteltuja ja tarpeellisia uudistuksia.

EK pitää tärkeänä, että säädettävä menettelyssä edistetään asianosaisten mahdollisuutta ajaa asiaansa ilman oikeudellista avustajaa. Tämä tukee kustannustehokkuutta ja menettelyn saavutettavuutta. On kuitenkin olennaista, että tuomioistuimen aktiivinen prosessinjohto toteutuu käytännössä riittävällä tavalla ja että asiaa yksin ajavalle asianosaiselle taataan riittävä ohjaus ja ymmärrettävät menettelyohjeet.

EK yhtyy muun muassa korkeimman oikeuden lausunnossa esitettyyn arvioon siitä, että oikeudenkäyntikulujen kasvu on osaltaan nostanut prosessikynnystä ja heikentänyt erityisesti pienten intressien tehokasta oikeudellista suojaa. On myönteistä, että työryhmän ehdotus pyrkii vastaamaan tähän ongelmaan yksinkertaistetulla menettelyllä ja kuluriskiä rajoittavalla sääntelyllä. Kulukatto tulisi kuitenkin asettaa realistiselle tasolle niin, että se tosiasiallisesti mahdollistaa oikeudellisen avustajan käyttämisen tilanteissa, joissa tämä on tarpeen. Työryhmän mietinnössä kulukatto on asetettu niin matalalle tasolle, että se käytännössä siirtää oikeudellisen avustajan käytöstä koituvan kuluriskin lähes tasaisesti molemmille osapuolille riippumatta riita-asian ratkaisusta. EK:n katsoo, että kulukaton tason tarkoituksenmukaisuutta tulisi edelleen harkita. Mikäli menettelyn soveltamisalaa myöhemmin laajennetaan, tulisi lisäksi viimeistään tässä yhteydessä harkita uudelleen myös kulukaton perusteltua tasoa. Ilmiselvää on, että kulukattoa tai vastaavaa sääntelyä on sovellettava samalla tavoin kaikkiin osapuoliin, riippumatta siitä onko kyse

yksityishenkilöstä tai yrityksestä. Samoin esimerkiksi sääntelyn muuttuminen yrityksen kokoluokan mukaan olisi ilmeisen perusteetonta.

EK pitää perusteltuna työryhmän työn lähtökohtaa, jonka mukaan menettely suunnitellaan jo tässä vaiheessa sellaiseksi, että sen soveltamisalan mahdollinen myöhempi laajentaminen ei edellyttäisi menettelyn olennaista muuttamista. EK kuitenkin huomauttaa, että ehdotetun soveltamisalarajauksen myötä muutoksen vaikutukset jäisivät ensivaiheessa hyvin rajallisiksi. Koska kyse on periaatteellisesti merkittävästä muutoksesta, voi perusteltua olla ensivaiheessa edetä menettelyn käyttöönotossa varsin rajattujen asiaryhmien osalta. EK kuitenkin katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi mahdollisuuksien mukaan harkita, voidaanko menettelyn piiriin saattaa jo nyt käsillä olevan esityksen yhteydessä myös joitain muita asiaryhmiä. Soveltamisalan laajentamista on joka tapauksessa syytä arvioida nopeasti saatujen kokemusten perusteella. Myös tästä näkökulmasta soveltamisalan laajentaminen voisi jo ensimmäisessä vaiheessa olla perusteltua, jotta kokemuksia menettelystä kertyisi useammista asiaryhmistä.

Työryhmän mietinnössä ehdotettu sähköisten palvelujen käyttövelvoite tukee menettelyn tehokkuutta, mutta myös edellyttää, että asiointipalvelu on luotettava, helppokäyttöinen ja aidosti saavutettava myös ilman erityistä tietoteknistä osaamista. On tärkeää, että palvelun kehitystyöhön osoitetaan riittävät resurssit ja että palvelun käyttöönotto tapahtuu viiveettä.

Mäki-Lohiluoma Juho
Elinkeinoelämän keskusliitto EK